

Un libro de Juan Neira Cancela.

tembro de 1909. Publicou numerosos artigos, unha colección dos cales apareceu recollida en libro baixo o título de *Caldo gallego* (A Coruña, 1889), e, entre as súas obras de creación literaria, cabe citálos poemarios *Ecos del campamento* (1876) e *Preludios. Colección de versos malos* (1880). Outros títulos do autor son *Programa de los ángeles* (1890) e os estudos *Los juegos florales de Orense* (Ourense, 1901), *Conferencia a la memoria del poeta José María Gabriel y Galán* (Madrid, 1905), con prólogo de Emilia Pardo Bazán, e *La morriña* (Madrid, 1907). Neira Cancela caracterizouse por ser un escritor costumista e un agudo observador de hábitos e tipos galegos, unha agudeza non exenta de tenura e unha certa ironía. (Vicente Araguas)

NEIRA CRUZ, Xosé A. Escritor, xornalista e profesor nado o 2 de febreiro de 1968 en Santiago de Compostela (A Coruña). Licenciuouse en Filoloxía Italiana e en Ciencias da Comunicación (Sección de Xornalismo), ámbolos títulos obtidos pola Universidade de Santiago de Compostela (USC), e nesta última carreira doutorouse coa tese titulada *Prensa infantil e escolar en Galicia*, que saíu do prelo en 2001, baixo os auspicios da USC. Na actualidade exerce como docente na Facultade de Ciencias da Comunicación na devandita institución, unha tarefa que combina coas de escritor, xornalista, editor e tradutor.

Iniciou a súa traxectoria literaria en 1989, coa publicación do volume *Ó outro lado do sumidoiro*, unha novela que se enmarca no eido da literatura xuvenil e que o fixo merecedor do Premio Merlin en 1988. A este mesmo xénero pertencen os libros que viron a luz despois: *Melanio e os paxaros* (1990); *Os gatos de Venecia* (1993), finalista da oitava

convocatoria do Premio Lola Anglada en 1991; *Valdemuller* (1998), Premio O Barco de Vapor 1997; *Os ollos do tangaleirón* (2000), Premio O Barco de Vapor 1999; *As cousas claras* (2000), Premio Merlin 2000 e Premio Lecturas 2002; *O armiño dorme* (2003), Premio Raíña Lupa 2002; e *A noite da raíña Berenguela* (2005), Premio Lazarillo 2004 na modalidade de narrativa. Ó campo da literatura para primeiros lectores achegou numerosos textos, entre os que sobresaen *As porcas porquiñas* (1997), *María está a pinta-lo mar* (1998), *A memoria das árbores* (2000), *O home máis rico do mundo* (2001), *A caixa do tesouro* (2002), etc. Traduciu varios libros do catalán, italiano, francés e portugués ó galego e ó castelán e foi o encargado da edición divulgadora dunha serie de volumes da literatura clásica galega dirixida ós rapaces, que iniciou coas biografías de Rosalía de Castro, Ánxel Fole, Castelao e Pai Gómez Charinho, ás que seguiu en 1998 unha publicación institucional para primeiros lectores con motivo do Día das Letras Galegas sobre a vida e obra dos xograres Mendinho, Martín Codax e Cangas: *Rumbo á illa de San Simón, Caramelos Martín Codax e Xograr Cangas e asociados*. Deixou tamén a súa pegada nos diversos relatos integrados en volumes colectivos como *Imos xuntos camiñar* (1999) ou *Contos para levar no peto* (2001). O seu interese pola literatura infantil e xuvenil levouno a fundar e a dirixi-la revista literaria *Fadamorgana* e a coordinar diversos proxectos editoriais. Escribe artigos en publicacións especializadas, entre as que sobresaen *CLIJ* e *Malasartes*, ofrece conferencias en escuelas, centros culturais, feiras do libro e congresos nacionais e internacionais e organiza e dirixe habitualmente cursos

enmarcados neste ámbito. Amais de ocupa-lo cargo de vicepresidente da Asociación Galega do Libro Infantil e Xuvenil (Gálax), foi un dos membros do comité organizador do XXVIII Congreso do Consello Internacional sobre Libros para Mozos (IBBY) e recentemente foi nomeado comisario do trixésimo segundo congreso, que terá lugar en Santiago de Compostela no ano 2010.

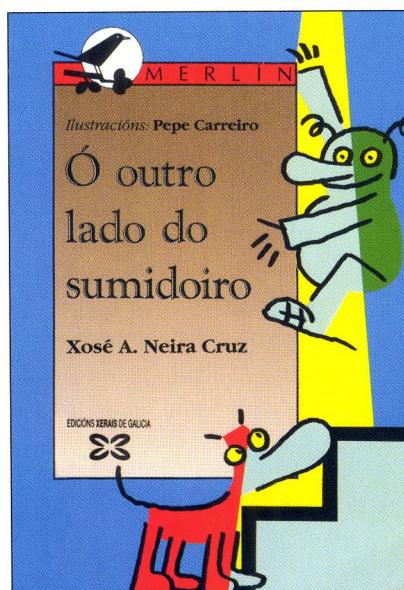
Como xornalista, ademais de escribir guións para diversos programas de radio e televisión de Galicia, traballou como reportero e columnista semanal no xornal *La Voz de Galicia* e publicou artigos en numerosas revistas, entre as cómpre nomear *Anuario de Estudios Literarios Galegos*, *Tempos Novos*, *Grial*, *Estudios de Comunicación* ou *Galicia International*. Así mesmo, forma parte da organización de numerosas xornadas e congresos dedicados ó estudio de diferentes aspectos do ámbito das ciencias da comunicación.

NEIRA DE MOSQUERA, Antonio.

Nace o 19 de marzo de 1823 en Santiago de Compostela (A Coruña), no seo dunha familia acomodada e de notable cultura (seu paí estudou a carreira de Leis e era, ademais, paleógrafo, arqueólogo, numismático, debuxante e calígrafo), o que lle permite recibir unha esmerada educación intelectual e social sen que iso lle impida rexeita-los canons vixentes e romper cos moldes tradicionais, unha actitude que lle ocasionará graves discordias parentais.

Ós once anos matricúllase en Filosofía, na Universidade de Santiago de Compostela, onde se gradúa como bacharel a mérito en 1837. Ese mesmo ano ingresa no primeiro curso de Leis. Na universidade entra en contacto coa xventude que entón axita as aulas compostelás e que intervirá en diversos acontecementos políticos. A Academia Literaria de Santiago será o centro no que a mocidade universitaria galega descubra os novos horizontes para a exaltación da súa inquieta personalidade. Nela presenta os seus primeiros escritos, ó tempo que se fai cargo da secretaría e, máis adiante, (1843) da vicepresidencia.

Neira de Mosquera foi un dos iniciadores do rexurdimento literario galego: creou e fomentou a afección á historia e á arqueoloxía e desenterrou lendas tradicionais a través do artigo periodístico, o xénero que máis cultivou. As súas primeiras publicacións preséntanse, áfida que sen firma, en *El Iris de Galicia* (1841). Máis adiante, en 1842, aparece como redactor de *El Idólatra de Galicia* e como director de *El Recreo Compostelano*, donde o que dá conta da creación da Deputación Arqueolóxica Galega. Ó mesmo tempo, continúa os seus estudos na universidade para comprace-lo seu paí e colabora con Pascual Madoz no *Diccionario geográfico*.

Un libro de Xosé A. Neira Cruz.

Antonio Neira de Mosquera foi un dos iniciadores do rexurdimento literario de Galicia.

Os éxitos obtidos ata o momento en Galicia non o satisfán e en Madrid albisca horizontes máis amplos. Alí vese empuxado polas circunstancias, polos seus amigos e colaboradores e polas inconsistentes chamadas persoais que lle fan diversos periódicos da capital. Nos cinco anos (1843-48) que Neira pasa nesa cidade asiste habitualmente ás reunións dos liceos, academias literarias e ateneos, así como no Café del Príncipe, onde departe con escritores e poetas (o duque de Rivas, Mesonero Romanos, Ventura de la Vega, Bretón de los Herreros, Zorrilla...), cos que participa en varias publicacións. Tamén se atopa en Madrid con compañoiros de estudo como F. Navarro Villoslada e co escritor e político Nicomedes Pastor Díaz, ó que ó une unha grande amizade e quen lle proporciona un emprego modesto no Ministerio de Ultramar.

Durante a súa estadía na capital madrileña, Neira é un asiduo colaborador do célebre *Semanario Pintoresco Español* xunto a Hartzenbusch, Cánovas del Castillo, Navarro Villoslada, Romero Larrañaga, Gómez Avellaneda, Fernán Caballero, Zorrilla... Escribe tamén en *El Siglo Pintoresco*, *Museo de las Familias*, *Revista Literaria*, do periódico *El Español*, e nos xornais *El Imparcial*, *El Glo-*

bo, *El Heraldo* e noutros menos coñecidos como *El Reflejo*, *El Anfitrión Matritense*, *El Arlequín*, *El Tío Vivo*, *El Orfeo Andaluz*, *La Iberia Musical* e *La Luneta*. Colaborou igualmente na curiosa compilación *Los españoles pintados por sí mismos*, na que deixaron a súa sinatura os más famosos literatos de mediados do século XIX.

Por esta época realiza unha colección de artigos que presenta nun pequeno volume co título de *Las ferias de Madrid* (Madrid, 1845). Outra das súas obras editadas na capital, en 1845, é *La marquesa de Camba y Rodeiro*, novela baseada nunha lenda histórica sobre a morte do arcebispo de Santiago don Sueiro de Toledo, que acada unha gran resonancia, pero será retirada pola censura eclesiástica.

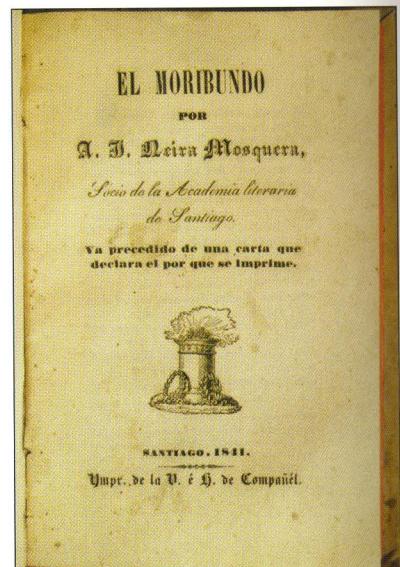
A causa do falecemento de seu pai abandona Madrid e regresa a Santiago, onde contrae matrimonio, decide rematalos seus estudos universitarios e obtén, por oposición, a praza de rexente na materia de Literatura da universidade. Así mesmo, na cidade compostelá, faise dono e árbitro de *Revista Literaria*, anexa ó periódico *Diario de Santiago*. Nela publica, a finais de 1848, a novela romántica *Un ángel caído*. Tamén nesta época remata a carreira de Leis e finaliza e per-

fila a súa obra máis popular, *Monografías de Santiago* (Santiago, 1850), un minucioso traballo de investigación sobre cadros históricos, episodios políticos, tradicións, lendas... Continuando co seu empeño periodístico, funda e dirixe, en marzo de 1851, en Santiago, *El Eco de Galicia*, bisemanario no que se centra na defensa da terra. Unha das ideas innovadoras do periódico é o interese pola publicidade, polo que lles dá cabida ós entón curiosos anuncios por palabras. Xa anos antes, en 1843, no seu artigo "El hombre prospecto", expón con humorismo como debe enfocarse ó seu xuizo este tipo de divulgación.

As dificultades económicas obrígano a abandona-la súa cidade natal para desprazarse á Coruña (en maio de 1853), a onde vai na procura dun emprego na beneficencia, como administrador da casa hospicio, un cargo que desempeña dende o seu domicilio polo avanzado da súa enfermidade. Un ano despois, o 9 de xullo de 1854, falece na capital coruñesa.

A actividade de Neira de Mosquera orientouse cara a tódolos campos da cultura: foi membro da Real Academia da Historia, socio correspondente da Real Academia de Boas Letras de Barcelona, do Colexio de Avogados de Santiago, rexente en Literatura Española, socio correspondente da Comisión Provincial de Monumentos Históricos e Artísticos da Coruña, de mérito da Sociedade Arqueolóxica Madrileña, da Sociedade Filomática Barcelonesa, das sociedades económicas de Valencia e Ribadeo e secretario da Comisión Curadora de Santiago. (María Dolores de Cea-Naharro y Rey)

NEIRA DE RAPADOS. Aldea da parroquia de Vilaleo (Santa María), concello lucense de Láncara, que ten 7 habitantes e dista 7,5 quilómetros da capital municipal.

Un libro de Antonio Neira de Mosquera.